

מרים זוהר

בת שמונים – מרים זוהר זוהרת כתמיד

עם השחקנית מרים זוהר, שהגיעה לגבורות

דניא עמיחי-מיכלין

"הרבה תלוי בפמאי, איך הוא רואה את המחזה ואיך הוא רוצה לעשות אותו. הרי אנחנו לא משחקים את החיים היומיומיים שלנו; אותם אנחנו משאירים בבית. אנחנו בונים דמות, והדמות היא תמיד אני, עם ההבנה שלי ומה שיש לי בפנים, אבל זו לא אני, זה מישהו אחר. היום, למשל, אני משחקת מדענית בעלת שם עולמי, במחזה 'אחרון ימיה' של גדי ענבר. אני מחפשת לאן זה מוביל ומה אני יכולה לתרום לתפקיד, אבל זו אני, זה הראש שלי והנשמה שלי. זה היופי במקצוע הזה, שבכל פעם אני מוציאה מהאישיות שלי דמות שהיא שונה ממני לגמרי, ואם אני מצליחה בזה, הרי שהסיפוק הוא עצום".

● יש איזה תפקיד שרצית לגלם ולא קיבלת? "אני אף פעם לא הסתובבתי עם רשימה של תפקידים שאני רוצה. עשיתי תפקידים ראשיים רבים, אבל לא הייתי קרייריסטית. בשבילי המשפחה תמיד הייתה במקום הראשון והקריירה במקום השני. אם לא קיבלתי תפקיד שרציתי, שמחתי להיות עם הילדים שלי".

● אילו עיצות היית נותנת לשחקנית צעירה? "ללמוד משחקנים מבוגרים בעיקר איך לדבר, זה חשוב מאוד. אני חושבת שהצעירים של היום מוכשרים מאוד, הם באים מבית ספר למשחק ושם הם כבר שחקנים את כל התפקידים שאני התחלתי ללמוד אותם על הפמה. הם באים עם ביטחון עצמי אדיר, ולי אף פעם לא היה ביטחון ואין לי ביטחון עד היום, כי אין לי בסיס, כי לא למדתי. זה ההבדל בינינו, ואני מציצה להם להתמיד (להמשיך בלי להפסיק), להתמיד,

כדי שאבין מה אני אומרת. נוסף לזה גם הנושאים היו קשים, כי הציגו מחזות תנ"כיים. כשנכנסתי לתיאטרון 'הבימה', חנה רובינא, שהייתה בערך בגילי היום, שיחקה את התפקיד של חוה'לה, בתו של טוביה החולב, בת 16. למזלי פתחו אז את השערים לצעירים, ואני נכנסתי והתחלתי להתפתח".

● לא פחדת להיפגש ל"גוב האריות" (מקום מסופן) של "הבימה"?

"פחדתי מאוד מאוד; לא ידעתי מה זה תיאטרון ואיך לבנות תפקידים; הייתי צעירה, לא ידעתי את השפה ופחדתי מכל תפקיד. לילות לא ישנתי. זאת הייתה מלחמה תמידית, עד שהתחלתי ללמוד ולהתפתח".

● ואיך נתיקו "הבימה" קיבלו אותך?

"הוותיקים אהבו אותי מאוד והיו מאוד חמים אלי. הם הבינו שאני עולה חדשה ולא יודעת את השפה ועזרו לי מאוד, וככה התחלתי להתקדם וקיבלתי תפקיד ועוד תפקיד והגעתי למה שהגעתי".

● מה השתנה בתיאטרון מאז ועד היום?

"כיום משחקים הרבה מחזאות ישראלית; אז לא שיחקו מחזות ישראליים. הייתה מחזאות יותר כבדה ויותר רצינית. גם היום משחקים שקספיה, אבל אחרת, כי השיטות אחרות. אז יותר דקלמו והיום מדברים בצורה טבעית. לפעמים בצורה יותר מדי טבעית, ולא פעם קורה שלא מבינים מה שהשחקנים אומרים".

● את מתגעגעת לימים ההם?

"לא".

● איך את בונה תפקיד?

מרים זוהר, ילידת צ'רנוביל, החלה את הקריירה התיאטרונית שלה במחנה בקפריסין, שאליו נשלחה כאשר ספינת המעפילים, שבה עלתה לישראל, נלכדה (נתפסה) בידי הבריטים.

במחנה השתתפה בהצגת תיאטרון, ומאז ועד היום היא על הבמה. עם קום המדינה עלתה ארצה ושיחקה במשך 45 שנה על במת תיאטרון "הבימה" וזה 15 שנה היא משחקת בתיאטרון בית לסין.

השנה חגגו בבית לסין את יום הולדתה השמונים. שחקנים, מחזאים, במאים, זמרים, אנשי רשות השידור, שרת התרבות לימור לבנת וראש העיר תל אביב רון חולדאי לקחו חלק בשמחה. כולם באו לברך את השחקנית המוערכת (שמעריכים אותה), זוכת פרס ישראל (1986), פרס מפעל חיים ובעלת תואר דוקטור לשם כבוד מאוניברסיטת בר אילן.

הגיל לא נתן בה אותותיו; יפה, אלגנטית ונעימת סבר (הפעה), פגשה אותי בבית קפה קטן הסמוך לביתה, ברמת אביב.

● ספרי לי על התחלת הקריירה שלך בשחקנית.

"זה סיפור ארוך, שלא כדאי לחזור עליו. כולם יודעים שלא למדתי תיאטרון ואין לי השכלה תיאטרונית וכללית; שהייתי במחנות והתגלגלתי איכשהו לתיאטרון. בקפריסין החליטו שאני מוכשרת ונתנו לי תפקידים, וכשעליתי ארצה שיחקתי תחילה בתיאטרון בידיש ואחר כך בעברית".

● איך הסתדרת בלי שפה?

"לא ידעתי אף מילה אחת בעברית; כל תפקיד הייתי כותבת באותיות לטיניות ובתרגום לגרמנית,

נגד מה שנעשה בארץ מאשר אז. היום אני לא חושבת שכל מה שהמדינה שלי עושה זה נכון. אבל אני לא טיפוס לוחמני. למשל, שאָלו אותי אם אֵלך לשחק בקריית ארבע והשבתי שאני לא בוס לעצמי; אני מקבלת משפורת מהתיאטרון ואני עושה מה שהוא מחליט. את הדעה שלי אני שומרת לעצמי."

● ספרי לי איך הייתה מסיבת יום ההולדת שערכו לך בבית לסין?

"זו הייתה לי הפתעה גדולה. הבנות שלי עשו יד אחת (שותפות) עם התיאטרון וערכו לי מסיבה לא רגילה. תגיד, אני נראית לך בת שמונים?"

● לא, מִמֶּש לא!

"אני גם לא מרגישה בת שמונים. באיזה מקום זה נותן זפנג בראש שזה הסוף. אמא שלי נפטרה בגיל שמונים. תשמעי, זה גיל, אבל עשו לי חגיגה בלתי רגילה של אהבה, שְׁנִרְמָה (עֵבְרָה) מהאולם לבמה ומהבמה לאולם. אמרו לי שלא הייתה חגיגת יום הולדת כזו לאף אחת. הצעירים כתבו שיר מיוחד בשבילי. יש לי קשר טוב מאוד עם הצעירים. רוב הצעירים שמשחקים אתי נשאים המשפחה שלי, אֲחִים ואחיות לבנות שלי, והקשר ביניהם נמשך לאורך ימים. בחגיגת יום ההולדת הם גרמו לי להתרגשות גדולה. להרגיש שאוֹהֵבִים אותי ומעריכים אותי גם כשחקנית וגם כבן אדם; לָמָּה אֶפְשֶׁר לִצְפוֹת יותר מזה."

● חֲלֹמֶת מִיְלָדוֹת להיות שחקנית?

"אני לא יכולה לענות על זה, כי אני לא מֵאֵלָה שחֲלָמָה. בגיל שילדים חולמים מה הם רוצים להיות, אני חלמתי על פרוסת לחם. לא הייתה לי הפרויקטִיבִּיזְמִי הזה של ילדות רגילה, ואני לא יכולה להגיד שהייתי עושה דברים אחרת, כי אֵינִי יודעת. לא הייתי רוצה להילחם כל כך ולסבול; אני סבלתי הרבה מאוד. עד היום אני לוקחת כדורי שינה בלילה. יש לי פחד מכישלון."

● עד היום את פוחדת?

"אני לא פוחדת, אני מתרגשת. לפני כל תפקיד אני מתרגשת, זה שייך לאופי שלי, כי התחלתי בלי ביטחון והאופי שלי נשאר כזה. עד שאני נכנסת לתוך העניינים אני מתרגשת. כשאני רואה את הקהל מקבל אותי, כשאנשים ניגשים אלי ואומרים שהם לא מפסידים אף פעם הצגה שלי, זה נותן לי כוח וגם בוסס בי (מכניס בי) יותר ביטחון."

● אילו היו מציעים לך להתחיל הפול מההתחלה, היית פוחדת להיות שחקנית?

"כן, בהחלט כן!"

הצילום: צביקה טישלר

מרים זוהר עם השחקן יורם חטב, בחזרות להצגה "נהג צייר" בתיאטרון בית לסין

"הרבה מאוד, ולא רק לתיאטרון; לאחרונה ביקרתי באופרה והיו שם הרבה בני נוער, חבורה שלמה שבאה מלוד. נהניתי מאוד לראותם ולשוחח אתם. הם נהנו מהאופרה וזה שימח אותי מאוד."

● יש חינוך לתיאטרון אצלנו?

"אני מניחה שכן; בתי, שהיא מורה לאנגלית, לקחה את תלמידיה לראות את 'מעגל הגיר הקווקז', אבל אני בטוחה שיש ילדים רבים אצלנו שאינם יכולים להרשות זאת לעצמם. מרגיז אותי מאוד שבשנת 2011 יש אצלנו ילדים רעבים, בזמן שמבזבזים כספים על ימין ועל שמאל. זה מרתיע את דמי (מרגיז אותי מאוד); אני לא עומדת בזה כשאני שומעת על ילד רעב, כי אני הייתי רעבה. הייתי ארבע שנים במחנות, ואני יודעת מה זה רעב. גם היחס לניצולי השואה הוא נורא. האם אי אפשר לשנות פה חוקים? קשה לי לעבור על זה בשתיקה."

● מִלְבָּד תיאטרון, השתתפת גם בסרטים וגם בתוכניות טלוויזיה. מה את הכי אוהבת לעשות?

"אני פְּמוֹבֵן הכי אוהבת תיאטרון; זה המקצוע שלי, כאן אני הכי בבית. בטלוויזיה אני משחקת לפעמים, זה נחמד מאוד, זה מדיום שונה. שם הפול הולך הרבה יותר מהר, בלי חזרות מרובות, אבל זה נשאר יותר זמן ואפשר לראות תוכניות טלוויזיה אחרי שנים."

● יש תפקיד שתסרבי (שלא תסכימי) לעשות? יש לך קו אדום (גבול)?

"לא קרה שהציעו לי תפקיד שאני לא מתאימה לו. ב'מלפת אמפטיה' של חנוך לוין, למשל, לא הייתי משחקת. זה היה לפני ארבעים שנה. היום אני יותר

להתמיד, לחפש ולהגיע, ורק אחר כך להקים משפחה. קריירה ומשפחה ביחד זה קצת קשה. עד היום יש לי רגשי אשמה שלא השכנתי את הילדים שלי, כי הייתי בתיאטרון בערב."

● ספרי לי על המשפחה שלך.

"בְּעָלִי, אֲרִיָּה גֶלְבֶּלֶם, היה עיתונאי ואיש יחסי ציבור; איש מיוחד במינו, אינטלקטואל אמיתי, שידע את כל שקספיר בְּעַל פֶּה. הוא לימד אותי הרבה דברים שלא ידעתי, למשל לאהוב מוזיקה קלאסית. בזכותו קיבלתי ביטחון. הוא נפטר לפני כִּתְשַׁע־עֶשְׂרֵה שנים. יש לנו שתי בנות וארבעה נכדים, וחבל שאין לי עוד ילדים ועוד נכדים. כשילדתי את הבת הראשונה שלי כבר הייתי האמא הִכִּי זְקֵנָה בָּגֵן; זה לא כמו היום."

● האם הבנות באו אליך בטענות בשעזבת אותן בערבים?

"הבנות למדו מאבא שלהן להעריך את אמא שלהן; הן מעולם לא באו אלי בטענות שלא הייתי בערבים בבית, אבל זה היה חסר להן, אני יודעת. כשהבת הגדולה הייתה בת ארבע, היא שאלה אותי לאן אני הולכת, והשבתי שאני הולכת לשחק, אז היא פרצה בבכי ואמרה: למה אמא לא יכולה לשחק אתי?"

● האם מישהי מהבנות הלכה בעקבותיך?

"לא, בת אחת מורה לאנגלית והשנייה הלכה בִּדְרָכֵי אבא שלה והיא אֵשֶׁת יַחְסִי ציבור. נכד אחד גמר צבא; נכדה אחת מְשַׁרְתֶּת עכשיו, ועוד אחד בן 15 ואחת בת 14. זו המשפחה שלי, והיא הדבר הכי חשוב בְּחַיִּי."

● הנוער של היום בא לתיאטרון?